

Filminstruktørerne, filmproducenterne og kortfilmproducenterne

Momsen skal nedsættes med 50 %, bevillingsafgiften forhøjes med 25 % samtidig med at biograferne skal have 40 % af den samlede billetafgift tilbage. Filmfonden skal gøres til en selvejende institution og ledes af en fondsbestyrelse, der tæller 1 embedsmand, 2 brancherepræsentanter og 5 uafhængige kulturpersonligheder. Det nuværende filmråd afskaffes og erstattes af en jury. Juryen skal bl. a. træffe afgørelserne i forbindelse med den tabsudligning, der skal afløse kvalitetspræmierne og udlejerpræmierne.

Ministeriet har i skrivelse til ovennævnte organisationer (Foreningen af danske filmproducenter, Sammenslutningen af danske kortfilmproducenter, Sammenslutningen af danske filminstruktører) udbedt sig organisationernes bemærkninger og forslag til ændringer i den gældende lov om film og biografer (bevillingssystemet dog undtaget).

Med anledning heraf har repræsentanter for de nævnte organisationer i samarbejde søgt at foretage en indgående vurdering af situationen i dag – og en bedømmelse af udsigter og muligheder fremover.

På grundlag af disse vurderinger har vi ved gennemgang af loven fundet det påkrævet at fremsætte en del, tildels temmelig radikale, forslag til ændringer af loven. Det er dog samtidig hermed sagt, at vi finder den nuværende lov, dens grundtanke og hele opbygning så tilpæj værdifuld, at vi finder, at denne ramme også fortsat er principielt fuldt anvendelig.

Idet vi i øvrigt tillader os at forudsætte, at ministeriet i vidt omfang er vel bekendt med bl. a. den økonomiske baggrund for filmens situation i Danmark i dag, har vi som udgangspunkt for vore efterfølgende bemærkninger og forslag opstillet følgende, summariske forudsætninger:

1. Biografbesøget er faldende. Denne tendens må, alt andet lige, forventes at ville fortsætte.
Det er derfor af største betydning, at biografens vilkår forbedres.
2. Nedgangen i biografbesøget og stærkt stigende produktionsomkostninger har ramt den danske producent føleligt.
For fortsat at kunne opretholde en national filmproduktion, om end muligvis af begrænset omfang, må danske producenters vilkår nødvendigvis forbedres.
3. Den gennem filmloven støttede produktion af kunstnerisk mere ambitiøs karakter har i den forløbne periode påført producenterne af disse film ret betydelige tab.*)
For at sikre, at der stadig skal bestå mulighed for, at disse særligt risikable produktioner vil kunne gennemføres – om end muligvis også i mere begrænset omfang – må særligt hensyn tages hertil.
4. Filmfondens retslige status – dens administration – sammensætning af filmråd og biografråd m. v. bør indgå i overvejelserne.
5. Endelig bør tilstræbes en ajourføring af reglerne for og følgerne af en godkendelse af film som danske, eller sidestillede med danske.

For at skabe den nødvendige økonomiske baggrund for en tilfredsstillende løsning af disse hovedpunkter 1–5, foreslås:

Moms'en nedsat med 50 % til: halv moms.

Billetafgiften forhøjet til 25 %, kombineret med refusion til biograferne på 40 % af den samlede billetafgift.

Vi skal ikke her bruge plads på en argumentation for nedsættelsen til halv moms, men blot udtrykke håb og forventning om, at et så rimeligt arrangement ved fælles hjælp skal kunne lade sig gennemføre.

*) Siden lovens vedtagelse er der indtil 30.9.69 bevilget tilsagn om produktionsgarantier til 52 film med et samlet beløb på ca. 20 mill. kroner. Heraf er 6 film blevet opgivet, således at der faktisk er blevet bevilget garantitilsagn til 46 film med et samlet beløb på godt 18 mill. kroner.
Af disse garantier på i alt 18 mill. kr. må det forventes, at i alt ca. 15 mill. kr. bliver effektive. Dette beløb modsvarer et tab hos producenterne af samme størrelsesorden – hvorfra går periodens samlede (anslåede) kvalitetsbidrag. *Producenterne nettotab ca. 7 mill. kr. på disse film.*

Det forudsættes i øvrigt, at billetprisen *ikke* nedsættes i denne anledning.

Billetafgiften (på 25 %) for danske film skal, som hidtil, betales direkte til den danske producent. På udenlandske film betales billetafgiften, også som hidtil, til filmfonden, som derefter refunderer biograferne 40 % af den samlede billetafgift opkrævet i hver biograf.

Til forståelse af virkningen og rækkevidden af dette forslag følger en opstilling over fordelingen af det totale billetsalgsbeløb for 1968 under varierede forudsætninger:

1968 (afrundede tal)

Total billetindtægt: 140 mill. kr. + 12½ % moms = 157.5 mill. kr.
Heraf dansk film: 40 mill. kr. + 12½ % moms = 45.0 mill. kr.
» udenlandsk film: 100 mill. kr. + 12½ % moms = 112.5 mill. kr.

Fordeling af totalt billetsalg incl. moms – i mill. kr.

	Nuværende ordning	Iflg. vort forslag	Vort forslag uden nedsættelse af moms
Til biografer	79.3	89.3	84.0
Til danske producenter	17.3	21.2	20.0
Til udenlandske producenter	28.4	26.6	25.0
Til Filmfonden	15.0	11.7	11.0
Til moms	17.5	8.7	17.5
Tilsammen	157.5	157.5	157.5

Ovennævnte fordeling er baseret på en filmleje på gennemsnitlig 33⅓ %.

Den forholdsvis kraftige stigning i biografernes indtægter iflg. vort forslag, kan ikke anses at være for høj. Det er imidlertid muligt, at biografbranchen bl. a. gennem ophævelse af § 23 i nuværende lov – bør indstille sig på en rationalisering af erhvervet.

Den ligeledes forholdsvis store stigning i de danske producenters andel af de samlede billetindtægter, må nøgternt anses at udgøre det nødvendige underlag for en fortsat opretholdelse af såvel den populære som derigennem også den mere eksperimentelle produktion.

At de udenlandske producenter medvirker til at stimulere *biograf-erhvervet* forekommer rimeligt og vil formentlig i det lange løb til lige være i deres egen interesse. At de udenlandske producenter også er med til at stimulere den *nationale produktion* vil ud fra det samme synspunkt være mere end forsvarligt derigennem, at de danske film er så nødvendige for de danske biografers trivsel og eksistens, at biografierhvervet – til skade også for de udenlandske film – ville lide katastrofalt, hvis den danske produktion måtte ophøre.

Filmfondens reducerede indtægt har naturligt været genstand for særligt indgående overvejelser og drøftelser. Under forskellige forudsætninger, som skal nærmere omtales nedenfor, og hvor i et vist omfang indgår overvejelser vedr. fondens formue, finder vi det et forsvarligt, gennemførligt – og nødvendigt forslag.

ad § 17, stk. 1.

Ud fra det principielle hovedsynspunkt, at formålet med filmfonden er at drive kulturpolitik og ikke finanspolitik, foreslås det, at filmfonden gives status som selvejende institution. Der skal føres selvstændigt institutionsregnskab, der ikke skal optages på finansloven.

ad § 18, stk. 1.

Vi foreslår, at Statens Filmcentral, hvis hovedopgave er at fremskaffe og distribuere skolefilm og film, der tjener til oplysningens fremme, overflyttes til Undervisningsministeriet, der overtager udgifterne til filmcentralens drift. Af hensyn til eventuelle overgangsvanskeligheder, og for at forhindre, at der i en sådan periode skal ske skade på det igennem årene møjsommeligt opbyggede apparat, foreslår vi, at man af filmfondens formue giver filmcentralen en medgift, der modsvarer ét års driftsudgifter, dvs. ca. 4 mill. kr.

(Filmcentralen skal herefter, på linje med andre, kunne få støtte til særlige projekter, når disse måtte tjene *filmkunstens* fremme).

ad § 18, stk. 2.

1) *Uddannelsen.*

Der er bred enighed om, at der fortsat skal finde en uddannelse sted. Vi ønsker dog gerne at gøre opmærksom på faren ved, at der ved den nuværende ordning skal blive sendt et i forhold til branchens størrelse og muligheder forholdsvis (for) stort antal, ret uerfarne,

ynge instruktører ud i en formodentlig noget uvis fremtid. Vi ser gerne, at man snarest tager op til overvejelse at gennemføre den nødvendige uddannelse, dels i form af en workshop, dels evt. ved et udvidet samarbejde med Danmarks Radio; suppleret med en mere kursusbetonet virksomhed. Ligeledes forestiller vi os, at der med held kan etableres et mere flexibelt samarbejde til såvel kortfilmrådet, som til producenterne.

2) Produktion af kortfilm.

Betydningen af, at der opretholdes en produktion af kortfilm, understreges. Imidlertid forekommer det lige så nødvendigt, at der findes en rimelig løsning på kortfilmens traditionelle hovedproblem, distributionen.

3) Kvalitetsbidrag.

Foreslås afskaffet i den nuværende form. Derimod bør der indføres mulighed for *tabsudligning for særligt fortjenstfulde film*.

4) Ydelse af lån til produktion af danske film

må nødvendigvis bibeholdes, hvis ikke produktionen af de vanskeligere og mere eksperimentelle film skal praktisk taget helt ophøre.

Man kunne dog muligvis forestille sig, at man gennem øgede kvalitetskrav ville reducere antallet af film, hvortil sådan støtte ydes.

Vi finder det i øvrigt ønskeligt, at den nuværende ordning, hvor efter filmfonden yder garanti for optagelse af et, normalt forrentet, banklån – erstattes af en långivning direkte fra filmfonden til den pågældende producent, eller dets rest, eftergives ét år fra filmens premiere. Dog at filmfonden i de efterfølgende 4 år fortsat har krav på at få del i samtlige filmens indtægter fra såvel Danmark som udlandet, indtil det eftergivne lån evt. måtte være dækket.

Hvor filmfonden måtte yde garanti, der ikke er sidestillet med en tilsvarende risiko fra producentens side (såkaldte »særlige støtte« i sidste prioritet), bør filmfonden kunne tillægges part i et evt. overskud. Dog bør der fastlægges en ramme for sådanne arrangementer.

5) Manuskriptstøtte

bør bibeholdes.

6) Præmiering af filmudlejere

bør, jfr. 3), bortfalde – men erstattes af mulighed for en *tabsudligning for import af særligt fortjenstfulde udenlandske film*.

7) Lån til biografer

bør bibeholdes – og formentlig kunne udvides til også at stimulere nybyggeri.

Ligeledes bør også atelier'er kunne opnå lån til fornyelse og modernisering af produktionsapparatet.

8) Stipendier

bibeholdes, men bør i så fald, evt. sammen med manuskriptstøtten, kunne gives en bredere fortolkning i retning af arbejdsstipendier.

9) Festivaler.

Det er betydningsfuldt, at der fortsat kan ydes støtte til danske films deltagelse ved udenlandske festivaler. Støtten måtte gerne med tiden kunne udvides til også at omfatte egentlig eksportfremmende foranstaltninger. Det forekommer ikke rimeligt, at danske film virkelig skulle have så ringe kunstnerisk og økonomisk interesse i udlandet, som tilfældet med ganske få undtagelser er i dag.

§ 18, stk. 3 og 4

ændres, jfr. nedenstående.

§ 18, stk. 5

ønskes gerne bibeholdt, dog således at fondens bestyrelse overtager ansvaret for midlernes anvendelse, jfr.

§ 18, stk. 6 – (og §§ 27–29).

Filmfonden ledes af en bestyrelse på 8 medlemmer, der udpeges af ministeren for kulturelle anliggender. Af bestyrelsens medlemmer forudses 1 at være en embedsmand fra ministeriet for kulturelle anliggender; 2 medlemmer forudses at være filmfaglige repræsentanter, udpeget efter samråd med filmens faglige organisationer; de øvrige 5 medlemmer forudses at være kulturpersonligheder, der må anses at være uafhængige af filmbranchemæssige og partipolitiske interesser.

Bestyrelsen vælger selv af sin midte en formand, hvis stemme i givet fald kan være udslagsgivende.

Bestyrelsen ansætter direktør og sekretariat (som nu).

Det forudses, at bestyrelsen på en række specielle fagområder kan gøre brug af særligt sagkyndige udvalg, hvortil bestyrelsen kan udpege kompetente medlemmer bl. a. fra branchen.

En jury skal på bestyrelsens vegne træffe afgørelse om den særlige form for præmiering i skikkelse af den tabsudligning til danske film og til udlejere af udenlandske film, der er omtalt ovenfor. Bestyrelsen udpeger denne jury, hvis medlemmer beskikkes for ikke over 2 år ad gangen, og som igen tidligst kan genbeskikkes 2 år efter udløbet af en tidligere beskikkelsesperiode.

Filmrådet afskaffes. Dets nuværende virksomhed ved forudbedømmelse af ansøgninger om garantitilsagn overtages af fondsbestyrelsen.

ad § 32.

Afleveringspligten til filmmuseet opretholdes som hidtil. Dog indføres, at spillefilmproducenter vederlagsfrit, efter 1½ års forløb fra en films premiere, afleverer en (brugt) kopi til museet.

ad § 33 – jfr. bekendtgørelse af 5/3 1965.

Det må nærmere fastslås, ud fra hvilke kriterier det afgøres, om en film er dansk – eller sidestillet med en dansk film. Det forudsikkes, at man formentlig vil kunne anbefale en nuancering af begrebet og de dertil knyttede konsekvenser (garantitilsagn – billetafgift – tabsudligning).

Vi skal gerne særskilt fremkomme med vore overvejelser og mulige forslag hertil.

Den 15. oktober 1969

Kosmoramas redaktion har efter filmlovtillægget gik i trykken modtaget det endelige forslag fra de 3 organisationer. Det trykte forslag er dateret 15. okt. 1969 mens det endelige er fra 27. okt. samme år. Forskellen mellem de to forslag er ikke stor, men der er dog grund til at nævne et par punkter, hvor der er divergenser. *Præmiering af filmudlejere*; mens det første udkast anbefalede, at denne burde bortfalde, går man i det endelige forslag ind for følgende formulering: »For import af udenlandske kvalitetsfilm bør der fortsat finde en form for præmiering sted efter bedømmelse foretaget af en særlig nedsat jury.« Man går tillige ind for at filmkunstnere kan komme på finansloven, ligesom man foreslår støtte til et selvstændigt, kompetent marketing og sales-promotion organ. *Afleveringspligten til filmmuseet* ændres derhen at det trykte forslags anbefaling af at spillefilmproducenter vederlagsfrit, efter 1½ års forløb, skulle aflevere en god brugt kopi, falder ud til fordel for et forslag om at producenterne skal deponere kopier eller negativer på filmmuseet.

Til sidst ønsker man i det endelige forslag indføjet en bemærkning om at det anbefales, at loven tages op til fornyet revision allerede efter 3–4 års forløb.

Filmudlejerne

At biografbilletter er pålagt 12,5 % moms har elimineret den nedskæring i afgifterne, som fandt sted ved filmlovens vedtagelse 1964. Her blev forlystelsesskatten på 28,6 % afskaffet og i stedet blev der indført en billetafgift på 15 %. Den samlede afgift er altså 27,5 %. Man henstiller derfor at biografbilletter fritages for moms og henviser dels til at sportskampe er fritaget, dels til en UNESCO-aftale, »ifølge hvilken filmforevisninger ikke må beskattes hårdere end f. eks. aviser, der som bekendt er fritaget«. (Momsen er i dag 15 %, red.).

Som alternativ løsning foreslår man nedskæring af billetafgiften eller total afskaffelse. Man mener fonden kan hente tilsvarende indtægter andre steder. Først ved at gøre fonden til en selvejende institution, dernæst ved at udskille Statens Filmcentral, Filmmuseet m. m. og reducere bevillingerne til kortfilmproduktion og filmskole.

I anledning af den forestående ændring af den gældende lov om film og biografer har ministeriet udbedt sig bemærkninger og forslag fra bl. a. Foreningen af Filmudlejere i Danmark og Sammenslutningen af herværende datterselskaber af de amerikanske filmeksportører (MPEAA-selskaberne). Under henvisning hertil skal vi tillade os at fremkomme med følgende:

Den nugældende lovs formål var at fremme filmkunsten i Danmark og bl. a. for at tilgodese dette formål ophævedes den tidligere gældende forlystelsesafgift til staten på ca. 28,6% af biografernes bruttobilletindtægt. Samtidig indførtes en billetafgift på 15 %, der i det omfang billetafgiften hidrører fra dansk producerede film, tilfalder producenterne af disse som støtte til produktionen. Afgiften indspillet af importerede film tilfalder filmfonden, dels til anvendelse til fremme af filmkunsten på forskellige områder, dels til filmkunsten uvedkommende formål. Denne afgift indbringer p.t. ca. 15 millioner kroner årligt, hvilket beløb således udelukkende hidrører fra film, der distribueres af udlejere, som er repræsenteret af underskriverne af nærværende skrivelse.

Siden lovens ikrafttræden i 1965 har de vanskelige forhold for